

O'ZBEKISTONDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI

Begimqulova Intizor Qaxramon qizi

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21716971>

Annotatsiya. Mazkur tezisda O'zbekiston Respublikasida ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda tijorat banklarining tutgan o'rni, ularning moliyaviy xizmatlari, imtiyozli kreditlash mexanizmlari, biznesni moliyalashtirishdagi ishtiroki hamda xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini oshirishga qaratilgan davlat siyosati tahlil qilingan.

Shuningdek, tijorat banklari tomonidan taqdim etilayotgan kredit mahsulotlari, maslahat xizmatlari, moliyaviy savodxonlikni oshirish dasturlari va xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikning ahamiyati yoritilgan.

Tadqiqot natijasida ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda tijorat banklari nafaqat moliyalashtirish manbai, balki innovatsion biznes loyihalarini qo'llab-quvvatlovchi strategik hamkor sifatida muhim o'rin tutishi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ayollar tadbirkorligi, tijorat banklari, kredit, moliyaviy inklyuziya, mikrokredit, biznesni moliyalashtirish.

Asosiy qism

Bugungi kunda ayollar tadbirkorligini rivojlantirish O'zbekiston iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash va yangi ish o'rinlarini yaratish mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi.

Shu bois davlat tomonidan ayollarni biznesga keng jalb etish, ularga qulay moliyaviy va huquqiy sharoitlar yaratish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda.

Ushbu jarayonda tijorat banklari asosiy moliyaviy institut sifatida faol ishtirok etib, ayollarni kredit resurslari bilan ta'minlash, maslahat xizmatlarini ko'rsatish va tadbirkorlik loyihalarini moliyalashtirish orqali ularning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirimoqda.

Tijorat banklarining ayollar tadbirkorligini rivojlantirishdagi roli

Tijorat banklari iqtisodiyotning real sektorini moliyalashtiruvchi muhim institut hisoblanadi. Ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlashda banklarning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- biznes boshlash va kengaytirish uchun imtiyozli kreditlar ajratish;
- aylanma mablag'larni moliyalashtirish;
- investitsion loyihalarni kreditlash;
- lizing, faktoring va bank kafolatlari kabi zamonaviy moliyaviy xizmatlarni taqdim etish;
- tadbirkor ayollarning moliyaviy savodxonligini oshirish bo'yicha trening va konsultatsiyalar tashkil etish.

So'nggi yillarda tijorat banklari xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikda ayollar tadbirkorligini rivojlantirishga qaratilgan maxsus kredit liniyalarini joriy etmoqda. Bu esa ayollarning biznesni boshlash va kengaytirish imkoniyatlarini sezilarli darajada oshirmoqda.

Davlat tomonidan yaratilayotgan imkoniyatlar

O'zbekistonda ayollar tadbirkorligini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilanib, qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Mazkur islohotlar doirasida tadbirkor ayollarga imtiyozli kreditlar ajratish, biznesni ro'yxatdan o'tkazishni soddalashtirish, subsidiyalar, kafilliklar va kompensatsiyalar taqdim etish mexanizmlari takomillashtirildi.

Shuningdek, Markaziy bank tomonidan xalqaro **WE-Finance Code** tashabbusi joriy etilib, ayollar tadbirkorligining moliyaviy ommabopligini oshirish, bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda tijorat banklari faoliyatini ushbu yo'nalishda muvofiqlashtirish bo'yicha muhim ishlar amalga oshirilmoqda.

Mavjud muammolar

Shunga qaramay, ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda ayrim muammolar saqlanib qolmoqda:

- kredit ta'minoti (garov) bilan bog'liq cheklovlar;
- yangi tashkil etilgan bizneslarning moliyaviy tarixining mavjud emasligi;
- ayrim hududlarda moliyaviy savodxonlik darajasining pastligi;
- biznesni boshqarish ko'nikmalarining yetarli emasligi;
- zamonaviy raqamli bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun tijorat banklari kreditlash bilan bir qatorda konsalting, mentorlik, biznesni rejalashtirish va moliyaviy boshqaruv bo'yicha kompleks xizmatlarni ham kengaytirishi maqsadga muvofiqdir.

Taklif va tavsiyalar

Ayollar tadbirkorligini yanada rivojlantirish maqsadida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Tijorat banklarida ayollar uchun alohida kredit mahsulotlari sonini ko'paytirish.
2. Garovsiz yoki qisman kafillik asosida mikro va kichik kreditlar hajmini kengaytirish.
3. Banklar huzurida tadbirkor ayollar uchun biznes-inkubator va maslahat markazlarini tashkil etish.
4. Raqamli bank xizmatlari va onlayn kreditlash tizimlarini rivojlantirish.
5. Moliyaviy savodxonlik bo'yicha doimiy o'quv dasturlarini yo'lga qo'yish.
6. Xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni kengaytirish orqali qo'shimcha resurslarni jalb etish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tijorat banklari O'zbekistonda ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning asosiy moliyaviy tayanchi hisoblanadi.

Ular tomonidan taqdim etilayotgan kreditlar, investitsiyalar, maslahat xizmatlari va innovatsion moliyaviy mahsulotlar xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini oshirishga, yangi biznes subyektlarini tashkil etishga hamda yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qilmoqda.

Kelgusida tijorat banklari faoliyatida raqamli moliyaviy xizmatlarni kengaytirish, moliyaviy ommaboplikni oshirish va xalqaro tajribalarni joriy etish ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning muhim omillaridan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Hukumatining xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlari.
3. BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP). Ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash dasturi (WESP).
4. Turayeva N. Ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda tijorat banklarining o'rni.
5. Xusanova Z. O'zbekistonda ayollar tadbirkorligi: rivojlanish tendensiyalari va iqtisodiy ko'rsatkichlar tahlili.